

Nr 31

Utlåtande i anledning av motioner angående vattenvården i mälaronrådet.

I de likalydande, till allmänna beredningsutskottet hänvisade motionerna I:449 av herr *Åkerlund m. fl.* och II:553 av fru *Kristensson m. fl.* hemställes, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om en utredning angående vattensituationen i Mälaren samt att det uppdrages åt denna att framlägga förslag rörande den framtida vattenvården inom detta område.

Motionärerna framhåller att olika krav på nyttjande av vattentillgångar står i motsatsställning till varandra. Mot den industriella vattenförbrukningen och utnyttjandet av sjöar och vattendrag som recipient för utsläpp från olika källor står behovet av färskvatten för hushållens konsumtion samt rekreationsintressen. En noggrann avvägning är nödvändig mellan olika intressen. De nuvarande vattenvårdsförbunden, som är frivilliga sammanslutningar mellan i huvudsak kommuner och industrier med uppgift att genom vattenundersökningar klarlägga föroreningsituationen, följa utvecklingen i vattendragen samt lämna medlemmarna fortlöpande orientering om vattendragens tillstånd och aktuella vattenvårdsfrågor, saknar kompetens att påverka bebyggelseutvecklingen och industrilokaliseringen. Lokala särintressen kan ytterligare inskränka möjligheterna att föra en aktiv vattenvårdspolitik.

Det finns därför enligt motionärerna behov av samordning och planering inom vattenvårdens område och av en institutionell ram härför. Inom mälarenregionen framstår behovet särskilt starkt. Mälaren är Sveriges största dricksvattentäkt och ett viktigt rekreationsområde. En förutsättning för vattenförsörjningen är att Mälarens vattenkvalitet kan hållas på tillfredsställande nivå genom att utsläpp från starkt förorenande industrier och samhällen begränsas. En sedan flera år pågående undersökning av Mälarens vatten pekar på en fortgående ökning av vattensystemets innehåll av näringsämnen och ökning av produktionen av organisk substans. Om försämringen av Mälarens vatten får fortsätta, kan mälarenregionen få allvarliga problem med sin vattenförsörjning.

För att svårigheterna att angripa denna problematik inom överskådlig tid skall kunna överbryggas bör reglerande lagstiftningsåtgärder kunna bli aktuella. En samlad utredning bör komma till stånd för att lägga upp en plan rörande de åtgärder som bör vidtas för att förhindra en fortsatt försämring av Mälarens vatten och för att åstadkomma en successiv rening av sjön.

Beträffande motiveringen i övrigt får utskottet hänvisa till motion II:553.

Utskottet har inhämtat yttranden från statens naturvårdsverk och 1964 års natur-

resursutredning och har berett Kommittén för Mälarens vattenvård tillfälle att yttra sig.

Naturvårdsverket anför bl. a.:

Vid sidan av anslag till inom Mälarundersökningen bedriven vattenforskning i mälarområdet har staten ekonomiskt bidragit till planeringsverksamhet på vattenvårdsområdet för regionen inom Kommunalförbundet för Stockholms stads och läns regionala frågor, KSL, samt inom Kommittén för Mälarens vattenvård, Mälarkommittén. KSL sysslar med planeringen i östra Mälaren och angränsande saltsjöavsättningar medan Mälarkommitténs verksamhetsområde utgöres av västra Mälaren. — Kommittén samarbetar förutom med naturvårdsverket med berörda länsstyrelser, Mälarundersökningen och vattenvårdsförbunden inom nederbördsområdet.

Inom KSL:s va-utskott pågår ett omfattande planeringsarbete för en storlösning av stockholmsagglomerationens avloppsfråga. Arbetet består i rekognosceringar för avloppstunnlar, utförande av vattenundersökningar m. m. Huvudalternativet för lokalisering av avloppsutsläppet är landsortsområdet där en mycket omfattande kustvattenundersökning nyligen påbörjats. KSL har räknat med en total planeringsinsats på 7—8 miljoner kronor.

Enligt naturvårdsverkets uppfattning saknas mot bakgrund av vad ovan anförts anledning att tillskapa ytterligare speciella utredningsorgan för Mälarens vattenvård.

Naturrekursutredningen framhåller, att vattenförhållandena i mälarområdet blivit ingående behandlade i utredningens betänkande (SOU 1967:43). Stora anslag för innevarande budgetår har dessutom beviljats den så kallade Mälarundersökningen. Information rörande vattenförhållandena i mälarområdet erhålles även från det yt-vattenkemiska stationsnät, för vilket utredningen beviljat anslag.

Vid en eventuell utredning om vattensituationen i mälarområdet kan det material, som nu med naturrekursutredningens stöd insamlas, bilda grundval för en bedömning av den biologiska och fysikalisk-kemiska utvecklingen.

Kommittén för Mälarens vattenvård delar motionärernas uppfattning om nödvändigheten av att särskild uppmärksamhet ägnas vattenvården i mälarområdet. Kommittén anser emellertid att behov inte föreligger att nu organisera en särskild utredning i frågan, då den i motionerna påkallade organisationen redan förverkligats.

Vidare anför kommittén:

Grundläggande fysikalisk-kemiska och biologiska undersökningar bedrivs sedan 1964 av den s. k. *Mälarundersökningen*. Huvuddelen av verksamheten är förlagd till limnologiska institutionen vid Uppsala universitet. Undersökningen sorterar t. v. under statens naturvetenskapliga forskningsråds naturrekurskommitté och bedrivs praktiskt taget helt med statsmedel.

Mälarkommittén är ett samarbetsorgan på vattenvårdens område för länsstyrelserna i mälarregionen. Kommittén består av länsingenjörerna och länsläkarna i AB, C, D, T och U län. För AB län är representationen något utökad. God kontakt har därigenom vunnits med i stockholmsregionen verksamma regionala organ. Mälarkommittén ser som sin uppgift bl. a.

att verka för god vattenvård inom regionen,

att genom inventeringar, beräkningar, sammanställningar m. m. skaffa underlag för arbetet,

att i samverkan med andra intressenter framlägga förslag till vattenvårdsplan, *att* genom iakttagelser, information, rådgivning m. m. medverka till att vattenvården fullföljes på ändamålsenligt sätt.

Mälarkommitténs arbete sker i samråd med bl. a. statens naturvårdsverk och Mälارundersökningen.

Kommittén avstyrker motionerna.

Utskottet

Motionärerna hemställer om utredning angående vattensituationen i Mälaren och om förslag rörande den framtida vattenvården inom detta område.

Som framgår av remissyttrandena bedrivs för närvarande omfattande utredningar i syfte att skapa underlag för vattenvården i Mälaren.

Grundläggande fysikalisk-kemiska och biologiska undersökningar bedrivs sedan 1964 av den s. k. Mälارundersökningen, vars verksamhet främst är förlagd till limnologiska institutionen vid Uppsala universitet.

Mälarkommittén är ett samarbetsorgan på vattenvårdens område för länsstyrelserna i mälaregionen som med inriktning främst på sjöns västra delar har till uppgift *att* verka för god vattenvård inom regionen, *att* genom inventeringar, beräkningar, sammanställningar m. m. skaffa underlag för arbetet, *att* i samverkan med andra intressenter framlägga förslag till vattenvårdsplan *och att* genom iakttagelser, information, rådgivning m. m. medverka till att vattenvården fullföljes på ändamålsenligt sätt.

Planering av vattenvården inom sjöns östra delar och angränsande saltsjöavsnitt bedrivs inom Kommunalförbundet för Stockholms stads och läns regionala frågor, KSL.

Motionärerna framhåller behovet av samordning och en institutionell ram för åtgärder och uttalar att vattenvårdsförbunden inte alltid visat sig i stånd att fungera som en samordnande och avvägande myndighet. Utskottet vill i denna fråga erinra om att förra årets riksdag behandlat motionsyrkanden om bildande av vattenvårdsförbund och om organisationen av dessa. Tredje lagutskottet (utlåtande nr 32 år 1967) framhöll att avsaknaden av lagstiftning i fråga om vattenvårdsförbund bidrog till en icke helt effektiv verksamhet och ansåg det vara angeläget att frågan om lagstiftning rörande vattenvårdsförbund närmare övervägdes. Utskottet uttalade att det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att snarast möjligt föranstalta om utredning på området samt hemställde att riksdagen måtte ge Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört. Riksdagen godkände utlåtandet.

Allmänna beredningsutskottet vill för egen del understryka vikten av att effektiva åtgärder vidtas mot den fortgående föroreningen av Mälaren, som är landets största dricksvattentäkt. Då samverkande organ för utredning och planering av vattenvården inom sjöområdet redan är verksamma finner utskottet dock ej skäl tillstyrka motionsyrkandet.

Utskottet hemställer därför,

att de likalydande motionerna I:449 och II:553 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 18 april 1968

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande:

från f ö r s t a kammaren: herrar Möller (s), Oscar Carlsson (s), Helge Karlsson (s), Karl Pettersson (s)*, fru Hultell (h)*, herrar Kilsmo (fp), Ernst Olsson (cp), fru Diesen (h), herrar Erik Svensson (s)*, Ove Karlsson (s), Wirtén (fp) och Johan Olsson (cp)*;

från a n d r a kammaren: fru Eriksson i Stockholm (s), fru Jäderberg (s), herrar Svensson i Kungälv (s)*, Haglund (s), Rimås (fp), Wikner (s), Larsson i Borrby (cp), Nilsson i Bästekille (h), Johansson i Växjö (cp), From (fp), Hugosson (s) och Thylén (h)*.

* = Ej närvarande vid utlåtandets justering.